

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ORTAÖĞRETİM

TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2026

İÇİNDEKİLER

1. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	4
1.1. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	4
1.2. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	5
1.3. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	11
1.4. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ KİTAP FORMA SAYISI VE KİTAP EBADI	11
1.5. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	12
2. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN ÜNİTELER	14

1. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı sosyal bilimlerin bakış açısı ve disiplinler arası bir anlayış ile hazırlanmıştır. Bilindiği gibi geçmişten günümüze tarihin kapsamı; insan hayatının çeşitli faaliyetlerini inceleyen yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası ölçeklerde bir insanlık tarihi olarak genişlemiştir. Böylelikle tarih disiplini; geçmiş sadece siyasi değil kültürel, entelektüel, sosyal, felsefi, dinî açılarından ve inanış açısından da incelemiştir. Nitekim bu durum *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*’nda kendini göstermiştir. Programın içeriği; arkeoloji, coğrafya, ekonomi, hukuk, siyaset, din kültürü ve ahlak bilgisi, felsefe, sosyoloji gibi disiplinlerden yararlanılarak oluşturulmuştur. İlgili devlet ve toplulukların ekonomi, yerleşme, inanç, hukuk, eğitim, bilim, sanat ve spor anlayışları eş zamanlı bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Bu kapsamda coğrafi unsurlar, din ve inanış, sosyal reformlar, aile hayatı, bilim ve teknoloji, günlük hayat, tarım, sanayi, ticaret, ulaşım gibi konulara yer verilmiştir.

Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı’nın geliştirilme sürecinde yeni bir anlayış ile hareket edilmiştir. Bu doğrultuda programda bireyin hem kendi hayatıyla hem de içinde yaşadığı toplumla ilişkisini dikkate alan bir yapı oluşturulmuş, bilgi edinme ile beceri geliştirme süreçlerinin eş zamanlı yürütüldüğü tarih öğretimi esas alınmıştır. Beceri temelli öğretimin etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi adına öğretim programında sadeleştirmeye gidilmiş, *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*’nda “insan”ı öne çıkaran sosyal tarih konuları önemsenmiştir. Öte yandan programda tarih konuları belirlenirken tematik yaklaşım benimsenmiş, ünite içeriklerinin oluşturulmasında ise kronoloji esas alınmıştır. Ayrıca öğrenme çıktılarının öğrenme-öğretme uygulamaları bölümü yapılandırılırken uygun olan içerikler eş zamanlı bir bakış açısıyla incelenmiştir. Tarihin dönemsel gelişimi esas alınarak içerik buna göre yapılandırılmıştır. Öğretim programı geliştirme sürecinde dikkate alınan unsurlardan biri güncel teknolojik ve bilimsel gelişmeler olmuştur. Öte yandan öğrenme-öğretme uygulamalarında çevrim içi ortamların kullanımı önemsenmiştir. Öğrenme-öğretme ile ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin kurgulanmasında tarih eğitime yönelik güncel araştırmaların ortaya koyduğu birikim dikkate alınmıştır. Buna ek olarak örnek olay ve metinler üzerinden konularla değerler ilişkilendirilmiş, özellikle Türk-İslam medeniyetinin temel kaynakları olan millî ve manevi değerlerin uygulamalı olarak verilmesi esas alınmıştır. *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*’nın çatısı oluşturulurken Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni’nde yer alan sosyal bilimler alan becerileri, kavramsal beceriler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve değerlerin yanı sıra okuryazarlık becerileri kullanılmıştır. Öğrencilerin tarih bilincinin geliştirilmesi ve tarih okuryazarı hâline getirilmeleri için ortaöğretim düzeyinde tarih derslerinin ilgi çekici, merak uyandırıcı, sorgulayıcı, güncel hayatla ilişkili ve anlaşılır bir biçimde öğretilmesi hedeflenmiştir. Bu çerçevede programın amaçlarına ulaşması için gerekli becerilerin, eğilimlerin, değerlerin, okuryazarlık becerilerinin, sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin ve ölçme değerlendirme süreçlerinin nasıl ilişkilendirileceği ve uygulanabileceği öğrenme-öğretme uygulamaları ile somutlaştırılmıştır.

Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı’nın temel amacı; kendi kültürünü ve medeniyetini değişim ve süreklilik bağlamında anlamlandırabilmek için gerekli bilgi, beceri ve değerlerle donanmış kültür okuryazarı bireyler yetiştirmektir. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitimi’nin Genel Amaçları ile Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanan *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*’yla öğrencilerin

1. Türk kültürünü ve medeniyetini oluşturan temel öge ve süreçleri açıklamaları,
2. Türk kültür ve medeniyet tarihine ilişkin olay, durum, kişi, kurum ve fikirleri ait olduğu dönemin koşulları içinde değerlendirmeleri,
3. Türk kültür ve medeniyet tarihine ilişkin olay, durum, kurum ve fikirleri değişim ve süreklilik açısından yorumlamaları,
4. Türk kültür ve medeniyet tarihinde öne çıkan kişi, toplum, devlet ve süreçleri araştırmaları,
5. Türk medeniyetinin dayandığı millî ve manevi değerleri davranışlarına yansıtmaları ve kendi kültürel değerlerine sahip çıkarken evrensel değerlere de saygılı olmaları,
6. Kültürel mirasın korunmasında ve yaşatılmasında duyarlılık göstermeleri,
7. Tarihin siyasi ve askerî olayların yanı sıra sosyal, ekonomik ve kültürel alanları da kapsadığına dair kanıtlar göstermeleri,

8. Türk kültür ve medeniyeti hakkındaki bilginin inşa sürecinde tarihçilerin esas aldığı yöntemleri uygulamaları,
9. Öğrencilerin tarihsel ve kültürel olaylar ile kurumlar arasında ilişki kurarak analitik düşünme, karşılaştırma yapabilme ve medeniyet perspektifi oluşturma becerilerini geliştirmeleri,
10. Türk kültür ve medeniyet tarihini öğrenirken ve araştırırken ihtiyaç duydukları teknolojileri etkin bir şekilde kullanmaları,
11. Türk kültür ve medeniyet tarihi dersinin birey ve toplum hayatına katkıları çerçevesinde ders dışında da Türk kültür ve medeniyet tarihini öğrenmeye istekli olmaları,
12. Türk kültür ve medeniyeti hakkındaki bilgileri yazılı ve sözlü ifade ederken Türkçeyi doğru ve etkili kullanmaları amaçlanmaktadır.

Burada ifade edilen özel amaçların her birinin öğrenme çıktılarında karşılığı yer almaktadır. Öğrenme-öğretme yaşantılarının planlanmasında ve uygulanmasında özel amaçlarla öğrenme çıktıları bir bütünlük içinde değerlendirilmelidir.

1.2. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı'nın uygulanmasına ilişkin genel esaslar ve bileşenler aşağıda açıklanmıştır.

- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı* "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni" temel alınarak yapılandırılmıştır. Derslerin tasarlanması, ölçme ve değerlendirme süreçlerinin planlanması, ders kitaplarının ve diğer materyallerin hazırlanmasında söz konusu metin dikkate alınmalıdır. Bütün eğitim ve öğretim faaliyetleri, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni"nde yer alan öğrenci profiline ulaşmasını sağlayacak biçimde planlanmalı ve yürütülmelidir.
- Programda yer alan öğrenme-öğretme uygulamaları; öğrencilere bütüncül bir bakış açısı kazandıran, kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine hizmet eden, farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını sağlayan, disiplinler arası ilişkileri anlamayı kolaylaştıran kapsamlı bir çerçevede sunulmuştur. Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrenme çıktıları ve süreç bileşenlerine yönelik yazılan tüm süreçlerin yürütülmesi esastır. Bununla birlikte öneri niteliğinde olan uygulamalarda ilgili ünitenin öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri başta olmak üzere ilişkilendirilen tüm eğilimler ve programlar arası bileşenler dikkate alınarak planlamalar yapılmalı ve ihtiyaç hâlinde uygulamaların farklılaştırılabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
- Ünitelerin işleniş sırası ve ünitelere ayrılan süre öğretim programında belirlenmiştir. Derslerin planlanması sürecinde öğrenci düzeyleri ve çevre şartları dikkate alınarak gerekli durumlarda zümre öğretmenlerince değişiklikler yapılabilir.
- Öğrencilerin etkin katılımının sağlandığı bir öğrenme ortamı ve düşüncelerin özgürce paylaşılabildiği, sosyal ve duygusal becerilerin gelişiminin desteklendiği bir sınıf iklimi oluşturulmalıdır.
- Bilgi ve beceriler içerik çerçevesiyle yeni anlamlı bütünler oluştururken öğrencilerin becerilerini geliştirebilmeleri ve eyleme geçirebilmelerini doğrudan etkileyen eğilimler ile programlar arası bileşenler öğrenme-öğretme uygulamaları içerisinde süreci destekleyici bir unsur olarak ele alınmalıdır. Örneğin sosyal-duygusal öğrenme becerilerinden iş birliği becerisi grup çalışması yoluyla, konuya ilişkin bir örnek olay ise değerler eğitimi kapsamında uygulanabilir. Eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerilerinin notla değerlendirilmesi gerekmemektedir.
- Öğrencilerin ön öğrenme düzeyleri ve öğrenme profilleri göz önünde bulundurularak öğrenme çıktılarıyla tutarlı olan farklı öğretim materyalleri yapılandırılmalı ve kullanılmalıdır. Öğretim materyalleri hazırlanırken zümre öğretmenleriyle ve diğer branşların öğretmenleriyle iş birliği yapılmalıdır.
- Ölçme ve değerlendirme yöntemleri öğrencilerin yeteneklerine ve özel durumlarına göre çeşitlendirilmelidir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde öğrencilere ilgi çekici, günlük hayatla ilgili, uzak ya da yakın çevrede karşılaşılabilecek problemlere dair görevler verilmeli; yargılayıcı nitelik taşımayan ve motive eden geri bildirimler sağlanmalı; uygun yerlerde dijital teknolojilerden yararlanılmalıdır.

- Programda düşünceleri, eylemleri, eserleri ve kişilik özellikleriyle öne çıkan tarihî karakterler ele alınmaktadır. Öğrenme-öğretme uygulamalarında tarihî karakterlerin biyografileri verilirken ezberden kaçınılmalı; bu kişilerin söz konusu alana katkılarına, ortaya koydukları eserlere ve öğrenciler tarafından örnek alınması gereken yönlerine vurgu yapılmalıdır.
- Program uygulanırken öğrencilere millî ve manevî değerler kazandırılmalı, öğrencilerin Türkçe söz varlıkları ve dil becerileri geliştirilmelidir.
- Farklılaştırma kapsamında zenginleştirme bölümünde yer alan öneri niteliğindeki uygulamalardan “*” ile işaretlenenlerin sosyal bilimler liselerinde gerçekleştirilmesi zorunludur. Zorunlu olan zenginleştirme uygulamalarına yıllık planlarda yer verilmelidir.
- Farklılaştırma kapsamındaki tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından planlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Öğretmen; içerik, süreç ve ürün boyutlarını farklılaştırırken öğrencilerin ne öğrendiklerini, nasıl öğrendiklerini ve öğrendiklerini nasıl yansıttıklarını farklı yaklaşımlarla ele almalıdır.
- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*’nda temel kabuller kesinlik içeren bir yapıda hazırlanmış olup ön değerlendirme ve köprü kurma Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli yapısı gereği öneri niteliğinde verilmiştir ancak hazırlanacak tüm materyallerde ön değerlendirme ve köprü kurma kısımlarının gerçekleştirilmesi/uygulanması/yapılandırılması gerekmektedir.
- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*’nın ünite, ders saati, alan becerileri, kavramsal beceriler, eğilimler, programlar arası bileşenler, disiplinler arası ilişkiler, beceriler arası ilişkiler, öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri, içerik çerçevesi, öğrenme kanıtları ile öğrenme-öğretme uygulamaları bölümleri dikkatli bir şekilde incelenerek içerik bunlara göre oluşturulmalıdır.
- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*, haftada 2 ders saati uygulanmak üzere hazırlanmıştır. Dersin belirtilen saatten az veya fazla seçilmesi hâlinde; ünite için ayrılan sürelerde öğrenme-öğretme uygulamaları ve bu kapsamdaki etkinlikler (okul dışı etkinlikler dâhil), zümre öğretmenler kurulunca öğrencilerin hazır bulunuşluğu ve ihtiyaçlarına göre zenginleştirilebilir, çeşitlendirilebilir veya sadeleştirilebilir.

Programlar Arası Bileşenler (Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Değerler ve Okuryazarlık Becerileri)

- Türkiye’de tarih eğitiminin temelinde öğrencilere etkin vatandaş olmalarını sağlayacak bilgi, beceri ve değerleri kazandırma hedefi yatmaktadır. Ayrıca tarih eğitimiyle öğrencilere kişisel, ulusal ve uluslararası düzeyde tarih anlayışı kazandırmak suretiyle onlardan kendi kimliklerini geliştirmeleri beklenmektedir. Dolayısıyla tarih eğitimi, öğrencilerde merak uyandırmalı; geçmişteki insanların sosyal ve kültürel özelliklerini, kararlarını, ikilemlerini ve bu ikilemlerin çözüm yollarını içermelidir. Öğrencilerin edindikleri bilgilerle tarihsel sorgulama yaparak geçmişteki gelişmelerin bugünün dünyasını nasıl etkilediğini anlamalarına ve geçmiş ile bugün arasında bağlantılar kurmalarına olanak tanınmalıdır. Bu amaçla, *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*’nda yer alan sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerileri bütüncül bir yaklaşımla ele alınmış; öğretmenlerin öğrenme-öğretme uygulamalarında bunları nasıl kullanabileceklerine ilişkin örnekler sunulmuştur.
- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*’nın yapılandırılmasında bütüncül eğitim yaklaşımı önemli bir rol oynamıştır. Bu yaklaşım gereği program, tarihin öznesinin “insan” olduğuna dikkat çekmiş; bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal açıdan çok yönlü bir varlık olan insanın nitelikli bir şekilde yetiştirilmesine odaklanmıştır. Program, temel bileşenleri aracılığıyla öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal becerilerinin en üst düzeyde gelişimini öne çıkarmış; öğrencilerin tüm varlık unsurlarıyla maddi ve manevî açıdan bütüncül bir birey olarak yetiştirilmesini hedeflemiştir. Böylelikle eğitim süreçlerini genişleterek derinleştirmiş; öğrencilerin bilgi, beceri ve değer kazanmalarını teşvik etmiş; öğrenmeye ilişkin olumlu tutum ve sosyal beceriler geliştirmelerini ön plana almıştır.

İçerik Çerçevesi

- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı'nın içerik çerçevesi bölümünde ünitelerde ele alınacak konular belirtilmiştir.* Bu konular; öğrenme çıktıları kapsamında sunulacak olay, durum, kişi, kurum ve fikirler ile olgu, kavram, genelleme, kuram gibi bilgi türlerinden oluşturulmuştur. Programda içerik; öğrenme çıktılarından bağımsız birer bilgi yığını olarak değil öğrenmeyi gerçekleştirmek, öğrencilerin konuya ilişkin bilgi, beceri ve değer kazanmasını sağlamak için sistemli bir şekilde kullanılması gereken araçlar ve süreçte yararlanılacak konular şeklinde ele alınmıştır. Ayrıca içerikte ele alınan konu başlıkları için program içerisinde çeşitli etkinlik ve uygulamalar da önerilmiştir.
- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı'nın içerik çerçevesi oluşturulurken konu alanı ve öğretimindeki güncel gelişmeler ve tematik yaklaşım temel alınmış, olayların uygun yerlerde eş zamanlı işlenmesine olanak sağlanmaya çalışılmıştır.* Sosyal tarihe yönelik konuların ön plana alındığı içerikte üzerinde durulan diğer bir husus öğrencilerin ön öğrenme düzeylerinin dikkate alınması olmuştur. Bu bağlamda programın içeriği oluşturulurken öğrencilerin ön öğrenme düzeylerinin tespit edilebilmesi için *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı* (1, 2 ve 3. sınıflar), *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı* (4, 5, 6 ve 7. sınıflar), *Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı* (8. sınıf) ve *Tarih Dersi Öğretim Programı'nın* (9,10,11. sınıflar) içerikleri dikkate alınmıştır.

Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı'nın öğrenme kanıtları bölümünde ölçme amacına ve öğrenme çıktılarına yönelik ölçme değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmiştir. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrenme-öğretme yaşantılarının etkililiğinin anlaşılması için önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğrenci gelişiminin takip edilmesi ve kullanılan öğretim yaklaşımlarının etkililiğinin belirlenmesine rehberlik edecek şekilde tasarlanmıştır.

Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Bu nedenle öğrenci performansının belirlenmesi için çeşitli ölçme araç ve yöntemlerinden elde edilen birden fazla kanıt ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda Türk kültür ve medeniyet tarihi dersi ile ilgili ölçme ve değerlendirme süreçleri tasarlanırken aşağıdaki hususlar dikkate alınmıştır.

- Programda öğrencilerin performanslarının dikkate alınıp değerlendirileceği, öğrenciyi öğrenmeye motive edecek, öğrenme-öğretme kuram ve yaklaşımlarıyla uyumlu, zamana ve öğrenciye göre esneklik gösterebilen ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmıştır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları yapılandırılırken bu uygulamaların programın tüm bileşenleriyle uyum sağlamasına dikkat edilmiştir.

Her öğrenme çıktısına ilişkin en az bir öğrenme kanıtı sunulmuştur. Eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerileri öğrenme-öğretme yaşantılarının bir parçası olduğu ve içeriğe dâhil edildiği için kanıtlar bölümünde bunlara ilişkin ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine doğrudan yer verilmemiştir.

- Programda yer alan ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri tüm öğrenme-öğretme yaşantılarında kullanılabilecek, aynı zamanda öğretmen rehberliğinde ve öğrencilerin etkin katılımıyla gerçekleştirilebilecek şekilde tasarlanmıştır.
- Programda verilen ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri örnek niteliğindedir. Bu bağlamda öğretmenler ölçme amacına ve öğrenme çıktılarına uygun olmak koşuluyla farklı ölçme ve değerlendirme araçları kullanabilir.
- Her üniteye en az bir tane performans görevinin verilmesi ve uygulanması esas alınmıştır
- Programda ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri uygulanırken dijital imkânlardan da yararlanılmıştır. Bu bağlamda bilgi görseli, broşür gibi araçların yanı sıra öykü, sunum gibi dijital uygulamaların kullanımına da yer verilmiştir.
- Programda ölçme ve değerlendirme araçlarının çeşitliliğine önem verilerek bunlara yönelik önerilerde bulunulmuştur. Öteyandan öğretmenlerin öğrenme çıktıları, içerik ve öğrenme-öğretme yaşantıları doğrultusunda kendi yaklaşımlarını belirlemelerine olanak sağlanmıştır. Bu doğrultuda çalışma yaprağı, bilgi görseli, kontrol listesi, dereceli puanlama anahtarı (rubrik) gibi tamamlayıcı ölçme araçlarından yararlanılmıştır. Ayrıca performans görevi de kullanılmıştır. Buna ek olarak hazırlanan dereceli puanlama anahtarının grup değerlendirme formu olarak kullanılmasıyla öğrencilerin değerlendirme sürecine etkin katılımı esas alınmış, tarih alan becerilerinin değerlendirilmesinde tarihsel kaynak/ kanıt analizi formundan (Ek-1) faydalanılmıştır.

Öğrenme-Öğretme Yaşantıları

- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*’nda öğrenme-öğretme yaşantıları kapsamında “temel kabuller”e yer verilmektedir. Temel kabuller, her bir ünite ile ilgili öğrenme ve öğretme faaliyetleri planlanırken öğrencilerin sahip olması gereken ön bilgilerin ve becerilerin neler olduğunu belirtir. Öğrenme-öğretme yaşantıları kapsamında diğer bileşen “ön değerlendirme süreci”dir. Burada öğrencilerin temel kabullerde bahsedilen bilgi ve becerilere ne kadar sahip olduklarını anlamak amaçlanmaktadır. Bir diğer bileşen olan “köprü kurma” ise eski bilgilerle yeni öğrenmeler arasında bağlantı kurulması ve öğrenilenlerin günlük hayatla ilişkilendirilmesi amacıyla oluşturulur.
- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*’nın öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde öğrencilerin bütüncül bir yaklaşımla akademik, sosyal ve duygusal becerilerinin en üst düzeyde gelişiminin sağlanması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öğrenme çıktısının yıl boyunca gerçekleştirilmesiyle ilgili farklı öğrenme ortamları, öğretim yaklaşımları ve materyallerinin kullanımına yönelik örnek uygulamalara yer verilmektedir. Öğrenci merkezli etkinlikler aracılığıyla öğrencilerden ders kapsamında edindikleri bilgi, beceri ve değerleri çoklu bakış açısıyla değerlendirmeleri beklenmektedir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrencilerin bağımsız öğrenmelerine ve iş birliği içinde çalışmalarına imkân tanıyan öğretim stratejilerine (sunuş, buluş ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim) yer verilmelidir. Sözü edilen stratejiler kapsamında öğretim yöntem ve teknikleri (anlatım, tartışma, örnek olay, gösterip yaptırma, problem çözme, yaratıcı drama, bireysel çalışma, grup çalışması, beyin fırtınası, gösteri, soru-cevap, benzetim, eğitici oyunlar, altı şapkalı düşünme, proje vb.) kullanılmalıdır. Bu bağlamda programın öğrenme-öğretme uygulamalarında çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerine de yer verilmiştir.
- Öğrenme ortamları ve öğretim yaklaşımlarıyla birlikte görsel, işitsel, görsel-işitsel ve teknoloji destekli araç gereç aracılığıyla öğrencilerin ilgili becerileri kazanmaları sağlanmalıdır. Öte yandan öğrenme çıktılarıyla ilgili güncel ve tartışmalı konular; farklı tartışma teknikleri kullanılarak problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme (sorumlu karar verme) ve araştırma becerileri ile ilişkilendirilerek sınıf ortamına taşınmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunarak zengin öğrenme yaşantıları edinmelerine olanak sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Bu süreçte okul içi öğrenme ortamlarının (sınıflar, okul kütüphaneleri, laboratuvarlar, okul bahçeleri vb.) yanı sıra okul dışı öğrenme ortamlarından da (arkeolojik kazı alanları, sergiler, kütüphaneler, müzeler, millî parklar, kültür merkezleri, bilim ve sanat merkezleri, resmî ve özel kurum ya da kuruluşlar, tarihî mekânlar, anıtlar, şehitlikler, savaş alanları vb.) olabildiğince yararlanılmalıdır. Uygun okul içi veya okul dışı öğrenme ortamlarının oluşturulmasında öğrenme çıktılarının kapsamı, öğrenci özellikleri, okul imkânları, ekonomik olma gibi belirleyiciler göz önünde bulundurulmalıdır. Dijital öğrenme ortamları ve uygulamaları ile ulusal ve uluslararası projeler mümkün olduğunca birlikte yürütülmelidir. Bununla birlikte millî, dinî gün ve bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin tarihsel duyarlılığı ve millî şuurları geliştirilmelidir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında beceri öğretimine önem verilmiştir. Öğrenme çıktıları doğrultusunda kavramsal beceriler, okuryazarlık becerileri ve sosyal-duygusal öğrenme becerileriyle birlikte kullanılan alan becerileri; içeriğin öğrencilere öğretilmesi sürecinde kullanılacak öğretim kuram, model, strateji, yöntem, teknik ve materyalleri ile ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin belirlenmesinde önemli rol oynamıştır. Örneğin öğrenme çıktıları doğrultusunda öğrencilerin zamanı algılama ve kronolojik düşünme becerisini geliştirmek isteyen bir öğretmen, öğrencilerine kronoloji içeren tarihsel verileri ve kaynakları yorumlayabileceği gibi belirli bir zaman akışına göre tarih şeridi, tarihsel hikâye, akış şeması, zaman kapsülü gibi materyaller de hazırlatabilir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında kavram öğretimine yönelik etkinlikler önemsenmiştir. Programda soyut içeriği somutlaştırmak, olası kavram yanılgısı ve kargaşasının önüne geçmek, üst düzey akademik başarı sağlamak, öğrenme ve hatırlamayı basitleştirmek, doğru anlama ve öğrenmeye yardımcı olmak gibi nedenlerle kavram öğretim materyallerinin kullanılması istenmiştir. Bu bağlamda öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrenme çıktılarına ve öğrenci özelliklerine uygun olarak anlam çözümleme tablosu, kavram bulmacası gibi materyaller kullanılmalıdır.

- Öğrenme-öğretme sürecinde değerlerin öğrencilere kazandırılması, uygun yer ve zamanda bu değerlerin edinilmesini sağlayacak yaşantıların oluşturulması ve öğrencilerin bu yaşantılara etkin olarak katılmasıyla gerçekleştirilmelidir. Öğretmenler, öğrenme çıktılarıyla ilişkili olarak programda sunulan değerler dışında örtük program anlayışı aracılığıyla okul çevresindeki toplumsal ve kültürel özellikler ile öğrenci özellikleri gibi değişkenleri göz önünde bulundurarak Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi kapsamında yer alan erdem, değer ve eylemlerin kazandırılmasına da öncülük etmelidir. Programdaki değerlere uygun öğrenme-öğretme uygulamaları oluşturmanın yanında öğrencilerde bu değerlerin içselleştirilmesine de dikkat edilmelidir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğretmenler; gerektiğinde öğrencilere kaynaklık eden bir “uzman”, kendi öğrenmelerini izlemek ve yönlendirmek için bir “rehber”, ders kapsamında edindiği bilgi, beceri ve tutumların nasıl hayata geçirildiğini gösteren bir “rol modeli” olmalı ve uygun öğrenme ortamlarını sağlamada etkin görev üstlenmelidir. Öğrenme çıktılarına uygun köprü kurmalı; öğretim kuram, model, strateji, yöntem ve tekniğini belirlerken hem öğrencilerin bütüncül gelişimlerini hem de öğrenmelerin kalıcı ve etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla öğrenme-öğretme uygulamalarını zenginleştirmelidir. Bu doğrultuda öğrenme çıktıları ve öğrenci özelliklerini dikkate almak suretiyle öğretmenler; resim, fotoğraf, müzik, minyatür, gravür, hat, heykel, mimari, tiyatro, film gibi geleneksel veya modern sanat ürünlerinden yararlanmalıdır. Tarih şeritleri, tablo ve grafikler, akış şemaları, bilgi görselleri, dijital uygulamalar gibi öğretim teknoloji ve materyallerini kullanmalıdır. Ayrıca öğrenme çıktılarına uygun olarak anı, biyografi, efsane, fıkra, gezi yazısı, öykü, makale, marş, mektup, tarihsel roman, siyasetname, söylev, şarkı, türkü, şiir gibi edebî türlerden faydalanmalıdır. Geleneksel ve çağdaş öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin yanı sıra altı şapkalı düşünme, düşün-eşleş-paylaş, eğitici oyun, görüş geliştirme, istasyon gibi alternatif öğretim tekniklerinden de yararlanmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarının gerçekleştirilmesinde tarihsel kaynakların kullanılması önemlidir. Bu bağlamda içerikte tarihsel kaynaklar bir bütün olarak alınmış, yazılı-görsel ve basılı-dijital gibi herhangi bir ayrıma gidilmemiş, böylelikle uygulayıcılara esneklik tanınmıştır. Öğrencilerin derste ele alınan olayları bu olayların bağlamı içerisinde kavrayabilmeleri için o dönemle ilgili yazılı, görsel, basılı, dijital kaynaklar ile kalıntı ve buluntulara yer verilmeli; içerikle örtüşen sözlü ve yazılı edebî ürünler ile medya araçlarından yararlanılmasına özen gösterilmelidir. Ancak bu kaynaklar kullanılırken telif hakları konusunda bilgi sahibi olunmalı ve intihalden uzak durulmalıdır. Özellikle dijital kaynakların kullanımı hususunda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kurallara uyulmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları çerçevesinde metin yazılmasının önerildiği etkinliklerde öğrencilerin döneme ait adlandırmaları, zaman kavramlarını, tarihsel deyim ve terimleri doğru kullanmasına dikkat edilmelidir. Bu tarihsel anlatıları oluşturma sürecinde öğrencilere tarihsel kaynakları kullanmaları, geliştirmeleri ve tarihçilerin çalışma metodolojilerini kazanmaları konularında etkin rehberlik yapılmalıdır.
- Öğrencilerin öğretim materyallerinin üretiminin tüm aşamalarına katılımını sağlayarak üretici rolü kazanmalarını ve bu süreçlerin belirli bölümlerinde tarihçilik becerilerini geliştirmelerini mümkün kılmak için öğrenme-öğretme uygulamalarında tanımlanan dijital içerik oluşturma etkinlikleri gerçekleştirilmelidir.
- Programda öğrenme çıktıları ilgili alan becerisi veya kavramsal beceriyle oluşturulurken beceri ifadesinin yerine aynı anlama gelecek kanıta dayalı sorgulama ve araştırma/özgün ürünleri paylaşabilme, sentezleme/özgün bir ürün oluşturma, çözümleme/analiz etme vb. şeklinde uygun bir ifade yazılmıştır.
- Programda öğrenme çıktılarının süreç bileşenleri ihtiyaç duyulan durumlarda “belirler, tespit eder, tanımlar” gibi yüklemlerle farklılaştırılmıştır.
- Programın içeriğinde kanıta dayalı sorgulama ve araştırma becerisinin tüm aşamalarının gerçekleştirildiği öğrenme çıktısına yer verilmiştir. Kanıta dayalı sorgulama ve araştırma becerisinin alt bütünleşik becerilerinin süreç bileşenleri, programın ilgili öğrenme ve öğretme uygulamaları bölümünde aşamalı bir şekilde yansıtılmıştır. Bu öğrenme çıktısıyla öğrencilerin hayat boyu öğrenmeyi gerçekleştirmesi, bilimsel düşünce ve süreçlere dâhil edilmesi, grup çalışmalarıyla iş birliğine dayalı becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda araştırma süreçleri, bilgi toplama aşaması dışında öğretmen rehberliğinde, haftalık ders saatleri içerisinde ve sınıf ortamında devam ettirilerek sonuçlandırılmalıdır. Araştırma ürünleri; panel, seminer, bilim şöleni, proje fuarı, sosyalfest, TÜBİTAK öğrenci araştırma projelerinde veya dijital ortamlarda sunularak paylaşılmalıdır. Bu paylaşımlar aracılığıyla öğrencilerin motivasyon düzeylerini artıracak, akranlarıyla iş birliği içinde duygu ve düşüncelerini ifade etme becerilerini geliştirecek, araştırma yöntemlerine hâkim olmasını, sorumluluk kazanmasını, hayat boyu öğrenme alışkanlığı elde etmesini ve zamanını etkin kullanmayı öğrenmesini temin edecek önlemler alınmalıdır.

Farklılaştırma

- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı'nın* farklılaştırma bölümü, her öğrencinin kendine özgü yetenek, ilgi ve öğrenme stillerini tanıyarak kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Burada öğrencilerin bireysel farklılıkları ile esnek gruplandırma, sürekli değerlendirme ve uyarlama yaklaşımları ön plana çıkarılmıştır. Program; okul içi ve okul dışı uygulamalarda öğrencilerin bireysel farklılıklarını merkeze alarak her öğrencinin özgün ihtiyaçları ve hedefleri doğrultusunda en üst düzeyde gelişmesinin sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır. Bu nedenle program uygulanırken akranlarına göre farklı özellikleri olan öğrenciler için gereken esneklik gösterilmeli; öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda etkinlikler hazırlanmalı ve planlamalar yapılmalıdır.
- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı'nda* zenginleştirme, akranlarına göre daha ileri düzeyde olan öğrenciler için derinlemesine ve genişletilmiş öğrenme imkânları sunmaktadır. Zenginleştirmede amaç; öğrencilerin bilgi ve becerilerini en üst düzeye çıkarmak, ileri düzey kavramları ve karmaşık düşünce yapılarını keşfetmelerini sağlamaktır. Öğretmenler; öğrenmeyi zenginleştirmede kullanılan uygulamaları ve ortamları öğrencilerin dikkatini çekebilmek, öğrenilen bilgilerin kalıcı olmasını sağlayabilmek ve birden fazla duyuya hitap edebilmek amacıyla görsel materyaller ve çeşitli etkinliklerle desteklemelidir.
- *Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı'nda* farklılaştırılmış öğretimin destekleme boyutu; öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere içerik, süreç, ürün ve ortamda yapılan uyarlamalarla destek olmayı hedeflemektedir. Burada amaç; öğrencilerin performans yönünden sınıftaki akranlarına yetişebilmelerinin desteklenmesi, güçlü yönlerinin ortaya çıkarılması ve öz güvenlerinin artırılmasıdır.

1.3. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ

ÜNİTE	Öğrenme Çıktısı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE TÜRKLERDE DEVLET YÖNETİMİ VE HUKUK	2	24	33
2. TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE TÜRKLERDE TOPLUMSAL VE EKONOMİK HAYAT	2	20	28
3. TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE TÜRKLERDE EĞİTİM, BİLİM, SANAT VE SPOR	2	24	33
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	6	72	100

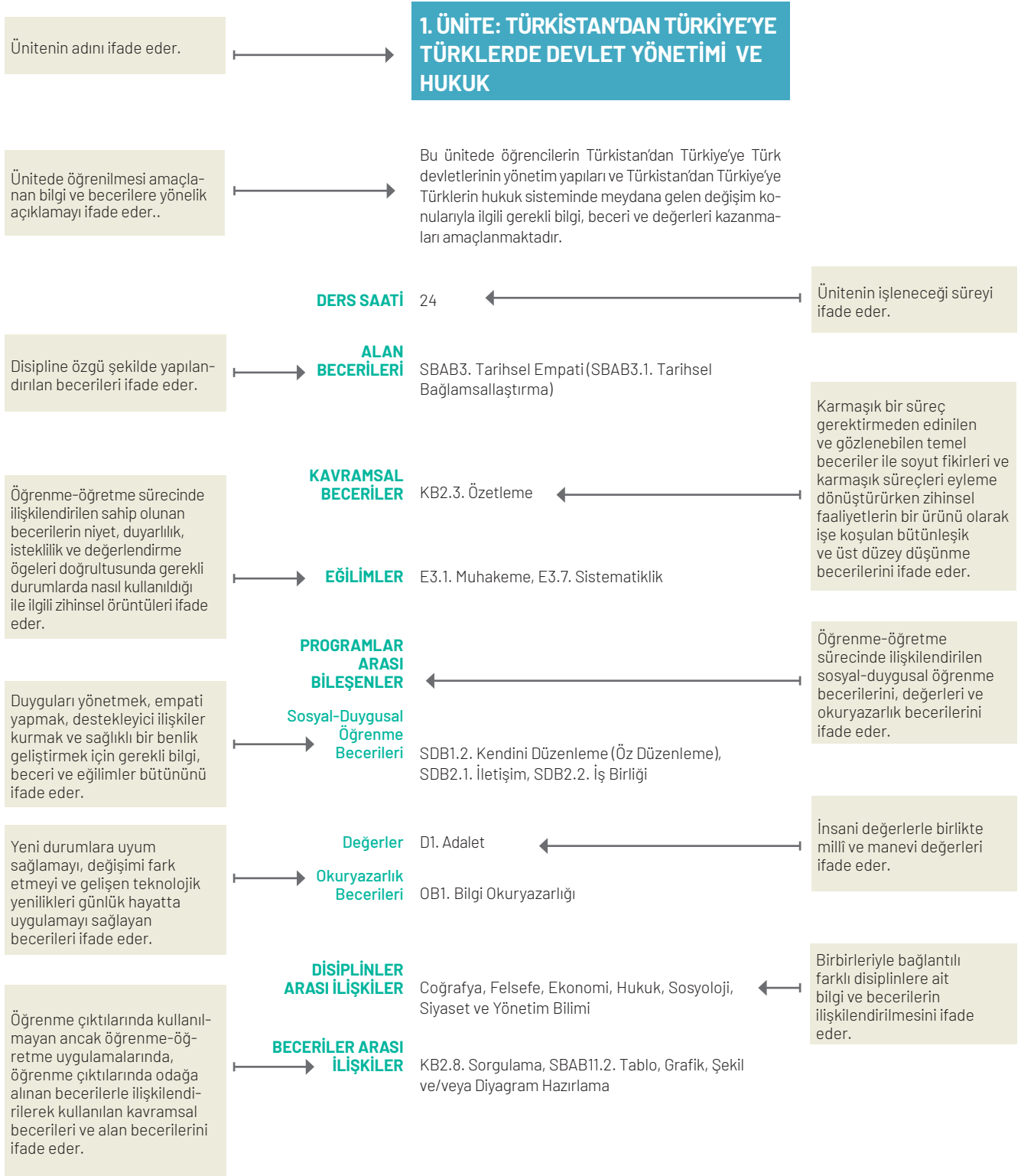
* Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan çalışmaları (okul dışı öğrenme etkinlikleri, gözlem ve saha çalışması, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb.) ifade eder. Çalışmalar için ayrılan süre, eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

1.4. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ KİTAP FORMA SAYISI VE KİTAP EBADI

DERS KİTABI	FORMA SAYISI	KİTAP EBADI
TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ	19-21	19,5 cm X 27,5 cm

1.5. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı'nın içerik çerçevesi; konu alanı, tarih öğretimindeki güncel gelişmeler ve tematik yaklaşım temel alınarak hazırlanmıştır. Program, haftada 2 ders saati uygulanmak üzere geliştirilmiş olup öğrenme çıktıları'nın yapısı ve bu yapıya ilişkin açıklamalar aşağıda şematik olarak sunulmuştur.

Öğrenme-öğretme yaşantıları sonunda öğrenciye kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri ve becerilerin süreç bileşenlerini ifade eder.	→ ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ	TKMT 1.1. Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinin yönetim yapılarını özetleyebilme a) <i>Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinin yönetim yapılarını verilen kaynaklar üzerinden çözümler.</i>	Dersin kodu Ünite numarası Öğrenme çıktısı numarası
Disipline ait başlıca anahtar kavramları ifade eder.	→ Anahtar Kavramlar	İÇERİK ÇERÇEVESİ Türklerde Devlet Yönetimi Türklerde Hukuk anayasa, Devlet-i Ebed Müddet, divan, il, Kızılalma, kut, kültür, medeniyet, meclis, mefkûre, Nizam-ı Âlem, toy (kurultay), töre	Öğrenme-öğretme sürecinde ele alınan bilgi kümesini (konuya/ alt konuya ilişkin sınırlar) ifade eder.
Öğrenme çıktıları, eğilim, programlar arası bileşenler ve öğrenme kanıtları arasında kurulan ve anlamlı ilişkilere dayanan öğrenme-öğretme sürecini ifade eder.	→ ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)	Bu ünitedeki öğrenme çıktıları, bilgi görseli ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerden Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinin yönetim yapılarına yönelik bilgi görseli hazırlamaları istenebilir. Bilgi görseli; içeriğin doğruluğu, sınıflandırma ve organizasyon, yorumlama vb. ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Performans görevi olarak öğrencilerin Türklerdeki hukuk sistemi ile ilgili ulaştığı bilgilerden faydalanarak Türklerde töre, şer'i hukuk ve anayasal hareketler sürecindeki değişimleri dönemin koşulları içinde açıklayan tarihsel akış şeması hazırlamaları ve hazırladıkları şemayı sunmaları istenebilir. Tarihsel akış şeması ve sunum; içeriğin doğruluğu, dönemin koşullarını yansıtmaya, günümüze etkilerle ilişkilendirme tarihsel bağlamda açıklama vb. ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Hazırlanan dereceli puanlama anahtarı grup değerlendirme formu olarak da kullanılabilir.	Öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ile uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını ifade eder.
Yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için sahip olunması gereken ön bilgileri ve/veya becerileri ifade eden temel kabullerin değerlendirilmesi ile öğrenme sürecindeki ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesini ifade eder.	→ ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI	Temel Kabuller Öğrencilerin Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinde yönetim ve ordu teşkilatı hakkında temel bilgilere sahip olduğu kabul edilmektedir.	Önceki öğrenme-öğretme süreçlerinden getirildiği kabul edilen bilgi ve becerileri ifade eder.
Hedeflenen öğrenci profili ve temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu öğrenme-öğretme yaşantılarının hayata geçirildiği uygulamaları ifade eder.	→ Öğrenme-öğretme Uygulamaları	Köprü Kurma Geçmişten günümüze Türklerde ordu-millet anlayışının günümüze yansımaları hakkında örnekler vermeleri istenebilir.	Mevcut bilgi ve beceriler ile edinilecek bilgi ve beceriler arasında bağlantı oluşturma sürecinin yanı sıra edinilecek bilgi ve beceriler ile günlük hayat deneyimleri arasında bağ kurmayı ifade eder.
Öğrenme profilleri bakımından farklılık gösteren öğrencilere yönelik çeşitli zenginleştirme ve desteklemeye ilişkin öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.	→ FARKLILAŞTIRMA Zenginleştirme	TKMT 1.1 Öğrencilerden verilen kaynaklar üzerinden Türk devletlerinde kut anlayışı, ikili sistem, veraset sistemi, meşruyet kaynakları, meşrutiyet ve cumhuriyetin özelliklerini incelemeleri istenir (OB1). Öğrencilerden Orhun Yazıtları'na göre Türklerde yönetim anlayışı ile ilgili dijital hikâye hazırlamaları istenebilir.	Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.
Öğretmenin ve programın güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerinin öğretmenlerin kendileri tarafından değerlendirilmesini ifade eder.	→ ÖĞRETMEN YANSITMALARI	Destekleme Öğretmeninden ve arkadaşlarından yardım alarak Türklerin devlet yönetimine ilişkin bilgi kartları hazırlamaları istenebilir.	Öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere ortam, içerik, süreç ve ürün bağlamında uyarlanmış öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN ÜNİTELER

1. ÜNİTE: TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE TÜRKLERDE DEVLET YÖNETİMİ VE HUKUK

Bu ünite öğrencilerin Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinin yönetim yapıları ve Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin hukuk sisteminde meydana gelen değişim konularıyla ilgili gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 24

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB3. Tarihsel Empati (SBAB3.1. Tarihsel Bağlamsallaştırma)

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

KB2.3. Özetleme

EĞİLİMLER

E3.1. Muhakeme, E3.7. Sistematiçlik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler

D1. Adalet

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Coğrafya, Felsefe, Ekonomi, Hukuk, Sosyoloji, Siyaset ve Yönetim Bilimi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.7. Karşılaştırma Becerisi, SBAB11.2. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Hazırlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TKMT 1.1. Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinin yönetim yapılarını özetleyebilme

- Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinin yönetim yapılarını verilen kaynaklar üzerinden çözümler.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinin yönetim yapılarını sınıflandırır.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinin yönetim yapılarını kendi cümleleri ile aktarır.*

TKMT 1.2. Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin hukuk sisteminde meydana gelen değişimi tarihsel bağlamı içerisinde değerlendirebilme

- Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin hukuk sisteminde meydana gelen değişimi kanıtlara dayanarak analiz eder.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin hukuk sisteminde değişimin meydana geldiği dönemin koşullarını fark eder.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin hukuk sisteminde meydana gelen değişimleri günümüz koşullarıyla karşılaştırır.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin hukuk sisteminde meydana gelen değişimleri ait olduğu dönemin koşulları içinde açıklar.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ Türklerde Devlet Yönetimi
Türklerde Hukuk

Anahtar Kavramlar anayasa, Devlet-i Ebed Müddet, divan, il, Kızılma, kut, kültür, medeniyet, meclis, mefkûre, Nizam-ı Âlem, toy (kurultay), töre

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu üitedeki öğrenme çıktıları; bilgi görseli ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerden Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinin yönetim yapılarına yönelik bilgi görseli hazırlamaları istenebilir. Bilgi görseli; içeriğin doğruluğu, sınıflandırma ve organizasyon, yorumlama vb. ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Performans görevi olarak öğrencilerin Türklerdeki hukuk sistemi ile ilgili ulaştığı bilgilerden faydalanarak Türklerde töre, şer'i hukuk ve anayasal hareketler sürecindeki değişimleri dönemin koşulları içinde açıklayan tarihsel akış şeması hazırlamaları ve hazırladıkları şemayı sunmaları istenebilir. Tarihsel akış şeması ve sunum; içeriğin doğruluğu, dönemin koşullarını yansıtırma, günümüze etkilerle ilişkilendirme, tarihsel bağlamda açıklama vb. ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Hazırlanan dereceli puanlama anahtarı grup değerlendirme formu olarak da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinde yönetim ve ordu teşkilatı hakkında temel bilgilere sahip olduğu kabul edilmektedir.
Türklerde hukuk sisteminin temel özelliklerini bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Ünite kapsamında öğrencilere aşağıdaki rehber sorular sorulabilir.

- Türklerde tarihî süreç içerisinde yönetim anlayışı neden değişmiş olabilir?
- Türklerde töre ile başlayan hukuk anlayışı Türk-İslam devletlerinde nasıl şekillenmiş olabilir?

Ünite kapsamında öğrencilere aşağıdaki etkinlikler yaptırılabilir.

- Kavram haritası veya bulmaca aracılığıyla öğrencilerin Türklerde devlet yönetimi ile ilgili temel bilgileri açıklamaları istenebilir.
- Öğrencilere tarihsel süreçte Türklerin hukuk sistemlerinde meydana gelen değişimlerin nedenlerinin neler olabileceği ile ilgili beyin fırtınası yaptırılabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden geçmişten günümüze Türklerde ordu-millet anlayışının günümüze yansımaları hakkında örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrenme-öğretme

Uygulamaları

TKMT 1.1

Öğrencilerden verilen kaynaklar üzerinden Türk devletlerinde kut anlayışı, ikili sistem, veraset sistemi, meşruiyet kaynakları, meşrutiyet ve cumhuriyetin özelliklerini incelemeleri istenir **(OB1)**. İncelenen özellikler arasındaki ilişkileri belirlemeleri sağlanır **(E3.1)**. Belirledikleri özellikleri benzerlik ve farklılıklar yönünden bir tabloda sınıflandırmaları istenir **(KB2.7, SBAB11.2)**. Türk devlet yönetiminde meydana gelen değişimin ordu teşkilatına yansımalarını açıklamaları sağlanır. Öğrendiklerinden yola çıkarak Türkistan'dan Türkiye'ye Türk devletlerinin yönetim yapıları ile ilgili bir bilgi görseli hazırlamaları istenir **(SDB1.2)**.

TKMT 1.2

Öğrencilerden grup çalışması yoluyla verilen farklı kaynaklar üzerinden Türklerde töre, şer'i ve örfi hukuk ile Fatih Sultan Mehmed ve Kanuni Sultan Süleyman'ın kanunnameleri, Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı, Mecelle, Kanun-ı Esasi, Teşkilat-ı Esasiye, Cumhuriyet Dönemi anayasaları ve Türk Medeni Kanunu bağlamında hukuk sistemini incelemeleri ve meydana gelen değişimi analiz etmeleri istenir **(SDB2.2)** Türklerin hukuk sisteminde meydana gelen değişim ile Türklerdeki hukuk anlayışı içerisinde gelişen adaletin yeri ve önemini örneklendirmeleri istenir **(D1.1)**. Öğrenciler hukuk sisteminde meydana gelen değişimin arka planında yöneticilerin ve halkın rolünü açıklar. Dönemin koşullarını dikkate alarak Türklerin hukuk sisteminde meydana gelen değişimleri fark eder. Bu değişimleri günümüzdeki uygulamalarla karşılaştırdığı bir tablo hazırlar. Hukuk sisteminde meydana gelen değişimleri dönemin koşulları içinde açıklar. Performans görevi olarak öğrencilerden Türklerin hukuk sisteminde meydana gelen değişimi anayasal hareketler, töre, şer'i ve örfi hukuk bağlamında açıklayan tarihsel akış şeması hazırlamaları ve hazırladıkları şemayı sunmaları istenir **(SDB1.2, SDB2.1, E3.7)**.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden Orhun Yazıtları'na göre Türklerde yönetim anlayışı ile ilgili dijital hikâye hazırlamaları istenebilir.

* Orta Çağ'da hüküm sürmüş bir Türk bir de Avrupa devletini seçerek bu iki devletin hukuk sistemlerini karşılaştıran bir bülten/dijital bülten panosu hazırlamaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilerden öğretmeni ve arkadaşlarından yardım alarak Türklerin devlet yönetimine ilişkin bilgi kartları hazırlamaları istenebilir.

Öğretmeninden ve arkadaşlarından yardım alarak Türklerin hukuk sistemine ilişkin bir slogan yazmaları ve neden bu sloganı yazdıklarını açıklamaları istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE TÜRKLERDE TOPLUMSAL VE EKONOMİK HAYAT

Bu ünite de öğrencilerin Türkistan'dan Türkiye'ye uzanan süreçte Türklerde toplumsal yapıda meydana gelen değişim ve ekonomik faaliyetler konularıyla ilgili gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 20

ALAN BECERİLERİ SBAB2. Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma, SBAB3. Tarihsel Empati

KAVRAMSAL BECERİLER

EĞİLİMLER E2.1. Empati, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma, E3.4. Gerçeği Arama

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler D17. Tasarruf, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Coğrafya, Ekonomi, Hukuk, Sosyoloji, Siyaset Bilimi

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.7. Karşılaştırma, SBAB11.1. Tablo, Grafik Şekil ve/veya Diyagram Okuma ve Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- TKMT 2.1. Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin toplumsal yapısında meydana gelen değişimle ilişkin tarihsel empati kurabilme
- a) *Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin toplumsal yapısında meydana gelen değişimi yorumlar.*
 - b) *Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin toplumsal yapısında meydana gelen değişimi tarihsel bağlamı içerisinde açıklar.*
 - c) *Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin toplumsal yapısında meydana gelen değişimle ilişkin bakış açısını yapılandırır.*
- TKMT 2.2. Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin ekonomik faaliyetlerine ilişkin oluşturduğu özgün ürünleri paylaşabilme
- a) *Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin ekonomik faaliyetlerine ilişkin merak ettiği soruları sorar.*
 - b) *Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin ekonomik faaliyetlerine ilişkin bilgi toplar.*
 - c) *Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin ekonomik faaliyetlerine ilişkin kaynakları inceler.*
 - ç) *Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin ekonomik faaliyetlerine ilişkin kaynakları sorgular.*
 - d) *Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin ekonomik faaliyetlerine ilişkin kaynakları yorumlar.*
 - e) *Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin ekonomik faaliyetlerine ilişkin kanıta dayalı oluşturduğu ürünü paylaşır.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türklerde Toplumsal Yapı
Türklerde Ekonomi

Anahtar Kavramlar

boy, emperyalizm, han, imarethane, kapitülasyon, kervansaray, konargöçer, merkantilizm, modernleşme, narh, sosyal güvenlik, şehirleşme, vakıf

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünite de öğrenme çıktıları performans görevleri kullanılarak değerlendirilebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden kendilerini o dönemde yaşayan bir muhabirin yerine koyarak Osmanlı Devleti'nde yaşanan modernleşme olgusunun halkı nasıl etkilediğine dair bir haber-yorum yazısı hazırlamaları istenebilir. Hazırlanan haber-yorum yazısı; tarihsel bilginin doğruluğu, tarihsel bağlama uygunluk, değişimi yorumlama, tarihsel empati, bakış açısı gibi ölçütler kullanılarak oluşturulan dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir. Öğrencilere Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin üretim, dağıtım ve tüketim anlayışlarına ilişkin araştırma raporu hazırlama ve sunmaya yönelik bir performans görevi verilebilir. Hazırlanan araştırma raporu ve sunum; kaynaklardan bilgi toplama, kaynakların çeşitliliği ve güvenilirliği, kaynakları yorumlama, sunum yapma, özgünlük gibi ölçütler kullanılarak oluşturulan dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir. Hazırlanan dereceli puanlama anahtarı grup değerlendirme formu olarak da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin Türkistan'dan Türkiye'ye uzanan süreçte Türklerdeki toplum yapısının temel özelliklerini bildikleri kabul edilmektedir.
Türklerde ekonomik faaliyetler hakkında temel bilgilere sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Ünite kapsamında öğrencilere aşağıdaki rehber sorular sorulabilir.

- Geçmişten günümüze Türk toplumlarını ayakta tutan temel dinamikler neler olabilir?
- Türklerde aileye verilen önem hakkında neler söylenebilir?
- Türklerde ekonomik faaliyetlerde öne çıkan unsurlar neler olabilir?

Ünite kapsamında öğrencilere aşağıdaki etkinlikler yaptırılabilir.

- Tarihsel süreçte Türk toplum yapısında meydana gelen değişime ilişkin bir sözlü tarih çalışması yapmaları istenebilir.
- Tarihsel süreçte Türklerin ekonomik faaliyetlerinde meydana gelen değişime ilişkin beyin fırtınası yapmaları istenebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerin günümüz Türk toplumu ile önceki Türk toplumlarının gelenekleri ve sosyal yaşamları arasındaki ortak izler hakkında düşüncelerini açıklamaları sağlanabilir.

Öğrencilerden geçmişten günümüze Türk toplumlarında ekonomik önceliklerin neler olduğuna dair düşüncelerini açıklamaları istenebilir.

Öğrenme-öğretme

Uygulamaları

TKMT 2.1

Öğrencilerin kavram öğretim materyalleri üzerinden konu içeriğinde geçen kavramların anlamlarını açıklamaları sağlanır. Verilen farklı türdeki kaynaklar üzerinden Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde aile yapısı, konargöçerlik ve yerleşik hayat, din ve inanış, kutlamalar, giyim kuşam, yeme içme, vakıflar ve sosyal yardımlaşma konularını incelemeleri istenir **(OB1)**. Öğrenciler öğrendikleri bilgileri yazılı veya görsel formlara dönüştürerek kendi cümleleriyle ifade eder **(SBAB11.1, SDB2.1)**. Dönemin koşulları çerçevesinde toplumsal yapıdaki değişimin etkilerini günümüzdekilerle karşılaştırır **(KB2.7)**. Değişimin etkilerini karşılaştırırken değişim sonucu ortaya çıkan toplumsal sorunları belirtir **(SDB3.3)**. Örnek olaylardan hareketle toplumun geleneksel değerlerine saygı göstermenin Türk kültürünün devamlılığı için önemini açıklar **(D19.1)**. Dönemin aile yapısını, hayat tarzını, din ve inanış şeklini, kutlamaları, giyim kuşamı ve yeme içme kültürünü göz önünde bulundurarak bu toplumsal özelliklerin Türk kimliğinin oluşumu üzerindeki etkisine ilişkin çıkarımda bulunur **(SDB3.3)**. Tanzimat Fermanı'ndan sonra etkisini artıran modernleşme olgusunun etkilediği alanlara yönelik kaynaklardan edindiği bilgileri açıklar. Performans görevi olarak öğrencilerden kendilerini o dönemde yaşayan bir muhabirin yerine koyarak Osmanlı Devleti'nde yaşanan modernleşme olgusunun halkı nasıl etkilediğini bir haber-yorum şeklinde tasarımları ve çalışmalarını sınıfta paylaşımları istenir **(E2.1, SDB2.3)**.

TKMT 2.2.

Grup çalışması yoluyla öğrencilerin farklı türden kaynaklar üzerinden Türklerde ekonomik faaliyetlere ilişkin kaynakları inceleyerek bir araştırma yapmaları istenir. Araştırma sürecinin bilgi toplama aşaması dışındaki aşamaları sınıfta, öğretmen rehberliğinde ve grup çalışması şeklinde gerçekleştirilir **(SDB2.2)**. Öğrencilere araştırma sürecinin aşamalarını içeren kontrol listesi verilir. Kontrol listesi aracılığıyla öğrencilerin araştırma sürecinin basamaklarını takip etmeleri ve denetlemeleri sağlanır. Her gruptan Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde ekonomik faaliyetlerin konargöçer yaşam ve yerleşik hayata etkisi, iktâ sistemi, tımar sistemi, Ahilik ve lonca teşkilatı ile vakıf sisteminin ekonomideki yeri, Dü-yûn-ı Umûmiyye'nin Osmanlı Devleti'ne ekonomik etkileri ve Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki ekonomik yapı konularından birini seçerek seçtikleri konu ile ilgili sorular sormaları istenir. Bilgi toplama, kaynak inceleme, kaynakları sorgulama ve kaynakların sınırlılıkları ile ilgili süreçler adımlar hâlinde yönergelerle işletilir. Gruplar araştıracakları konuyla ilgili hangi kaynakları kullanacaklarını ve bu kaynaklara nerede ve nasıl ulaşacaklarını öğretmen rehberliğinde belirler. Kütüphaneler, müzeler, arşivler, tarihî mekânlar veya genel ağı ziyaret ederek araştırma konularıyla ilgili kaynaklardan bilgileri bulur **(E3.4)**. Topladıkları bilgileri ilgili ve ilgisiz olarak ayırttırdıktan sonra araştırma konusuna uygun olanları açıklayarak kaydeder **(E3.2)**. Örnek olaylardan yola çıkarak ülkenin sahip olduğu ekonomik varlıkları etkili ve verimli kullanmanın gerekliliğini açıklar **(D17.2)**. Öğrencilerden kullandığı kaynakların yaptığı araştırmaya katkısını değerlendirmek amacıyla tarihsel kaynak/kanıt analizi formunu doldurmaları istenir. Gruplardan kanıtlardan hareketle Türklerde ekonomik faaliyetlerde yaşanan gelişmelere ilişkin çıkarım yapmaları istenir **(E3.1, SDB3.3)**. Yaptıkları araştırmalar sonucu çıkarımlarını rapora dönüştürmeleri sağlanır. Araştırma raporunu hazırlarken uygun başlıklar bulmaları, hazırladıkları görselleri metnin içeriğine uygun biçimde kullanmaları, kaynaklara metin içinde atıf yapmaları ve kullandıkları kaynakları kaynakçada göstermeleri istenir **(OB4)**. Grupların sınıf içinde araştırma raporlarını sunmaları; sunumlarında kendine ve ülke ekonomisine katkıda bulunmak için yeterlikleri geliştirme-nin önemini açıklamaları; oluşturdukları özgün ürünleri panel, seminer, bilim şöleni, proje fuarı veya dijital platformlarda paylaşmaları istenir **(OB2)**.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden Osmanlı toplumunda uygulanan millet sisteminin bir arada yaşama kültürüne ve farklılıklara saygı anlayışına nasıl katkı sağladığını açıklayan bir makale yazmaları istenebilir.

* Türklerde konargöçer hayatın yanında şehirleşmenin de olduğuna dair araştırma yaparak bir örnek şehir modeli hazırlamaları istenebilir.

* Türklerde ticarete yön veren şehirleri ve ticaret yollarını dijital küre uygulaması üzerinden inceleyerek bir rota belirlemeleri, bu rota üzerinde bilgi görseli içeren sunum hazırlamaları ve çalışmalarını sunmaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden öğretmeni ve arkadaşlarından yardım alarak Türklerin toplumsal yapısında meydana gelen değişime yönelik bir afiş hazırlamaları istenebilir.

Öğretmeni ve arkadaşlarından yardım alarak Türklerin ekonomik faaliyetleri ile bu faaliyetleri içeren görselleri eşleştirmeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE TÜRKLERDE EĞİTİM, BİLİM, SANAT VE SPOR

Bu ünite de öğrencilerin Türkistan'dan Türkiye'ye uzanan süreçte Türklerde eğitim ve bilim alanında meydana gelen değişimin gerekçeleri, sanat ve spor alanında meydana gelen değişimin neden ve sonuçları konularıyla ilgili gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 24

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB4. Değişim ve Sürekliliği Algılama (SBAB4.2. Değişim ve Sürekliliği Neden ve Sonuçlarıyla Yorumlama)

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

KB2.8. Sorgulama

EĞİLİMLER

E1.1. Merak, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D7. Estetik, D13. Sağlıklı Yaşam, D20. Yardımseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı, OB8. Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Coğrafya, Felsefe, Ekonomi, Hukuk, Sosyoloji, Siyaset Bilimi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB3.1. Karar Verme, SBAB7.11. Mekânda Desenlenen Farklı Coğrafi Olay, Olgu, Konu veya Mekânları Çözümleme , SBAB11.1. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Okuma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TKMT 3.1. Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde eğitim ve bilim alanlarında meydana gelen değişimin gerekçelerini sorgulayabilme

- Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde eğitim ve bilim alanlarında meydana gelen değişim ve gelişmeler hakkında merak ettiği konuları belirler.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde eğitim ve bilim alanlarında meydana gelen değişim ve gelişmelerin gerekçeleri hakkında sorular sorar.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde eğitim ve bilim alanlarında meydana gelen değişim ve gelişmelerin gerekçeleri hakkında kaynaklar üzerinden konuya ilişkin bilgi toplar.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde eğitim ve bilim alanlarında meydana gelen değişim ve gelişmelerin gerekçeleri hakkında topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde eğitim ve bilim alanlarında meydana gelen değişim ve gelişmelerin gerekçelerine ilişkin çıkarım yapar.*

TKMT 3.2. Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde sanat ve spor alanlarında yaşanan gelişmelerin meydana getirdiği değişimi neden ve sonuçlarıyla birlikte yorumlayabilme

- Türkistan'dan Türkiye'ye sanat ve spor alanlarındaki gelişmelerin meydana getirdiği değişime neden olan unsurları inceler.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye sanat ve spor alanlarındaki gelişmelerin meydana getirdiği değişimin etkilediği unsurları inceler.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye sanat ve spor alanlarındaki gelişmelerin meydana getirdiği değişimin etkilerinin niteliğini sorgular.*
- Türkistan'dan Türkiye'ye sanat ve spor alanlarındaki gelişmelerin oluşturduğu değişimin neden ve sonuçlarını bağlamından kopmadan yeniden ifade eder.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türklerde Eğitim ve Bilim
Türklerde Sanat ve Spor

Anahtar Kavramlar

cirit, çevgen, enderun, gökbörü, kurgan, mangala, minyatür, tepük, Türk üçgeni

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünite de öğrenme çıktıları çalışma yaprağı ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde sanat ve spor alanlarında yaşanan gelişmelerin meydana getirdiği değişimin neden ve sonuçlarını değerlendirmeye yönelik çalışma yaprağı kullanılabilir. Performans görevi olarak öğrencilerden Türklerde eğitim ve bilim alanlarındaki değişimin gerekçeleri ile ilgili basılı veya dijital broşür hazırlamaları ve hazırladıkları broşürü sunmaları istenebilir. Hazırlanan broşür ve sunum; soru oluşturma, kaynaklardan bilgi toplama, bilginin doğruluğu, kaynak çeşitliliği, çıkarımda bulunma vb. ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Hazırlanan dereceli puanlama anahtarı grup değerlendirme formu olarak da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde eğitim, bilim, sanat ve spor alanlarındaki gelişmeler ve bu alanlardaki uygulamalar hakkında temel bilgiye sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Ünite kapsamında öğrencilere aşağıdaki rehber sorular sorulabilir.

- Tarihsel süreçte Türklerde eğitim ve bilim alanlarında meydana gelen değişimler neler olabilir?
- Tarihsel süreçte sanat ve spor alanlarındaki değişimler Türk toplumunu nasıl etkilemiş olabilir?

Ünite kapsamında öğrencilere aşağıdaki etkinlikler yaptırılabilir.

- Öğrencilerden tarihsel süreçte Türklerde eğitim ve bilime ilişkin verilen bilgi bulmacasını çözmeleri istenebilir.
- Öğrencilerden tarihsel süreçte Türklerde sanat ve spora ilişkin bir kelime bulutu oluşturmaları istenebilir.

Köprü Kurma Öğrencilerden geçmişten günümüze Türklerde eğitim faaliyetlerini yaygın ve örgün eğitim uygulamaları bağlamında örneklendirmeleri istenebilir.

Geçmişten günümüze Türklerde astronomi ve uzay çalışmalarına ilişkin örnekler vermeleri istenebilir.

Geleneksel Türk sanatlarından günümüzde de devam eden birine yönelik tasarım yapımları istenebilir.

Geçmişten günümüze Türklerde hâlen oynanan bir oyun seçmeleri ve seçtikleri oyunu sergilemeleri istenebilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamalar TKMT 3.1

Grup çalışması yoluyla öğrencilerden, Türklerin eğitim ve bilim anlayışlarını sistem, kurum, kişi, eser ve uygulamaları açısından merak ettikleri bir konuyu belirlemeleri sağlanır **(E1.1, SDB2.2)**. 5N1K tekniği aracılığıyla belirledikleri konuya ilişkin sorgulama yapmaları istenir. Öğrenciler yazılı, görsel, basılı ve dijital kaynaklar üzerinden konuya ilişkin bilgileri toplar ve kaydeder. Bu süreçte dijital ağ kaynaklarından bilgi kullanırken dijital kimliği veya kaynağın uzantısının güvenilirliğini dikkate alır **(OB2)**. Verilen farklı kaynaklar üzerinden Türklerin eğitim ve bilim alanlarındaki sistem, kurum, kişi, eser ve uygulamalarını belirler **(OB5)**. Örnek olaylardan hareketle fütüvvetin ve Ahilik teşkilatının ahlaklı davranma; azimli, kararlı, doğru, güvenilir, yardımsever olma ve topluma karşı görevlerini yerine getirmeye yönelik öğretilerini açıklar **(D20.2)**. Araştırma yaparak ulaştıkları bilgilerle derste öğrendiklerini karşılaştırır ve bunların doğruluğunu değerlendirir **(E3.10, OB1)**. Bu bilgilerden hareketle Türklerin eğitim ve bilim anlayışlarında meydana gelen değişime ilişkin çıkarım yapar **(KB3.1)**. Performans görevi olarak öğrencilerden yaptıkları çıkarımlardan hareketle Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde eğitim ve bilim alanlarında meydana gelen değişimin gerekçelerini ortaya koyan bir basılı veya dijital broşür hazırlamaları ve hazırladıkları basılı veya dijital broşürü sunmaları istenir **(SDB2.1)**.

TKMT 3.2

Öğrencilerin kavram öğretim materyalleri üzerinden konu içeriğinde geçen kavramların anlamlarını açıklamaları istenir. Verilen farklı kaynaklar üzerinden Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde el sanatları, mimari, müzik, heykel, resim ve spor alanlarındaki gelişmelerin meydana getirdiği değişimi incelemeleri sağlanır **(SBAB7.11)**. Öğrenciler balık kılıcı diyaframı ile bu değişimin nedenlerini ve sonuçlarını açıklar. Elde ettiği veriler üzerinden değişimin günlük hayata etkilerini inceleyerek bu etkilerin niteliklerini tartışma yoluyla sorgular **(OB8)**. Örnek olay, eser ve faaliyetlerden yola çıkarak Türklerde estetiğe ve sağlıklı yaşama verilen önemi açıklar **(D7.3, D13.2)**. Öğrencilerden ulaştıkları bilgilerden yola çıkarak Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerin sanat ve spor alanlarındaki gelişmelerin meydana getirdiği değişimin neden ve sonuçlarına yönelik hazırlanan çalışma yaprağını doldurmaları istenir **(SDB3.3, SBAB11.1)**.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden Sultan II. Abdülhamid Dönemi'nde eğitim alanında yapılan uygulamalara ilişkin basılı veya dijital broşür hazırlamaları istenebilir.

* Öğrencilerden Türk bilim, kültür, sanat ve medeniyet insanları Farabi, İbn Sina, Hazini, Biruni, Harezmi, Uluğ Bey, Ali Kuşçu, Akşemseddin, Takiyüddin bin Mehmed, Piri Reis, Mimar Sinan, Cezeri, Cüveyni, Mevlana, Yunus Emre, Ahi Evran, Hacı Bektaş Veli, Seydi Ali Reis, Kâtip Çelebi, Hulusi Behçet, Mazhar Osman Usman, Feza Gürsey, Gazi Yaşargil, Oktay Sinanoğlu, Aziz Sancar, Fuat Sezgin, Teoman Duralı gibi bilim insanlarının çalışmalarını inceleyerek Türklerin dünya bilim tarihine katkıları hakkında sunum hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden Lale Devri ve sonrasında Osmanlı Devleti'ndeki mimari gelişmeler ile aynı dönemde Avrupa'daki mimari gelişmeleri karşılaştırarak görsellerle desteklenmiş açıklamalı tarih şeridi hazırlamaları istenebilir.

Külliye, imarethane ve kervansarayların kuruluş amaçları, işlevleri, hizmet alanları, sosyal hayata etkileriyle ilgili bilgi görseli hazırlamaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilerden öğretmeni veya arkadaşlarından yardım alarak yaşadıkları bölgedeki mimari eserleri konu edinen önceden hazırlanmış basit bilgi görsellerindeki objeleri açıklamaları istenebilir.

Öğretmeni veya arkadaşlarından yardım alarak Türklerde eğitim ve bilim alanlarında ön plana çıkmış kişilerden birinin kısa biyografisini hazırlamaları istenebilir.

Öğretmeni veya arkadaşlarından yardım alarak geleneksel Türk oyunlarının yer aldığı kelime avı bulmacasını çözmeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

